

Rettsskandale og nasjonal skam

108033

Av Einar Diesen

Apostelen 21/12. 82

I august 1947 kunne Aftenposten orientere sine lesere fra dag til dag om utviklingen av en lagmannsrettssak som heldigvis var noe utenom det vanlige. Og vi som fulgte sakens utvikling gjennom referatene, fikk en stadig stigende følelse av ubehag, ja, en virkelig ekkel smak i munnen, etterhvert som saken skred frem og nye vitneprov ble avgitt.

Hva dreiet det seg om?

Da jødeforfølgelsene for alvor startet høsten 1943, søkte ekteparet Jacob og Rakel Feldmann å komme over til Sverige. De hadde nettopp fått vite at deres

eneste sønn, Herman, var arrestert, og de visste hvilken skjebne han gikk i møte. De visste også hva som var hendt siekt og venner. De kom seg ned til Trøgstad hvor de hadde forbindelser, og de lå noen dager i dekning for det ble bestemt at to unge grenseløser skulle føre dem gjennom skogen over til Sverige.

De var redde og ulykkelige. Det var ofte mennesker som på denne måten søkte å komme seg vekk, og sorgen over sønnen gjorde det ikke lettere for dem. De hadde i hui og hast måttet bryte opp fra alt de hadde bygget opp, for å gi seg en ukjent skjebne i vold. Nei, de var ikke så trauste og sto som de to grenseløserne ønsket.

Og da de var kommet et stykke på vei mot den svenske grensen, drepte de to losene de to redde flyktningene! De tok deres penger, mannens gullur og fruens smykker. Og de senket likene, tynget ned med sten, i et hendig vann, Skrikjtjenn, hvor de hadde rastet på veien.

Året etter ble likene funnet. Og da krigen var slutt, tok politiet fatt, og de to grenseløserne tilstod. Ja, de hadde drept Jacob og Rakel Feldmann. De hadde planlagt det dagen før de gikk avgårde, fordi de to var så urolige. Jada, de hadde tatt pengene og det andre, men det var ikke for å røve dem, det ble bare slik. Og de kastet dem ut i Skrikjtjenn, men hadde ikke regnet med at de skulle drive opp. Joda, de hadde ment å legge kortene på bordet når krigen var slutt, men lot det være «på grunn av alle ryktene».

Og vidner kunne fortelle at de to losene var to aldeles utmerkede mennesker. Og representanter for motstandsbevegelsen kunne bevidne at det å drepe to ofre som kanskje kunne røbe noe om de ble tatt av tyskerne, det var helt all right.

Sigurd Senje forteller i sin bok om den tragiske hendelsen ved Skrikjtjenn i 1942, der to grenseløser drepte to jødiske flyktninger, og om rettssaken etter krigen, hvor de to motstandsmennene ble frikjent. — En uhyggelig spennende bok, skriver vår anmelder.

Å, vi leste og leste, og det ble mere og mere vemmelig. Det var som om motstandsbevegelsens blanke skjold etterhvert fikk store, stygge, skjemmende flekker.

I begynnelsen av september kom avslutningen av saken og det var et klimaks som stod helt i stil med det øvrige: De to unge menn ble frikjent av lagretten for de to mord de hadde tilstått. Og lagmannen og hans to lagdommere benyttet ingen sin rett til å nekte å godta kjennelsen.

Men det er vel ikke en anmelders oppgave å ta standpunkt til noe som hendte for nesten 40 år siden. Det raste en ganske sterk diskusjon den gang. Og mange fikk sagt det de aller fleste av oss mente.

Men nu er det kommet en bok om saken.

Og da er det anmelderen må forsøke å finne ut hva slags bok det er blitt — hvordan forfatteren har klart sin oppgave.

Forfatteren Sigurd Senje sier selv at det er en roman. Men han legger til: Dokumentarroman. Og det er det sandelig blitt. Man har ikke engang den unnskyldning at forfatteren kanskje har overdrevet litt, kanskje har smurt litt for tykt på. Det er blitt en bok som forteller det som skjedde og det er dessverre sant alt sammen.

Forfatteren har bare kamouflert noen få navn — de to tiltalte er kalt Harald og Paul. Og to politimenn som forsket i saken er kalt Mikkel og Arnfinn. Ellers er det få maskeringer.

Og det er selvfølgelig blitt en uhyggelig spennende bok. Man kan selvsagt lese den som en kriminalroman hvis man vil. Men det er nok ikke det som er forfatterens egen mening. Dette er en bok med et budskap. Og akkurat der håper vi at forfatteren ikke har rett.

For han mener at saken viser hvordan det norske samfunn er gjennomsyret av jødehat. Nå sannheten skal sies er det van skellig å føre i marken virkelige gode argumenter i motsatt retning — hverfall hvis man ska bygge på de opplysninger som boken bringer. La oss si det slik at forfatteren har fått budskapet frem, klart og tydelig. Så få vi bare håpe at han ikke ha rett.

Sigurd Senje:
EKKO FRA SKRIKTJENN
Pax

Skole til sak mot Staten

Lærerrådet ved Trastad skole i Kvæfjord har bestemt seg for å gå til rettssak mot Staten. Grunnen er de små bevilgningene til de psykisk utviklingshemmede elevene ved skolen. Dette resulterer i at elevene bare får halvparten av det skoleloven tilsier, og dette forholdet vil skolerådet ha prøvd rettslig, melder Harstad Tidende. (NTB)